

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2022-937

10.11.2022

Trafikkforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – hvem er eier? – forfalsket eierskiftemelding? – dispensasjon.

Klager har blitt ilagt gebyr for perioden fra og med 19.11.18 til og med 7.3.21. Klager har anført at gebyret ikke er korrekt ilagt fordi han aldri har vært eier av kjøretøyet. Ifølge klager ble kjøretøyet registrert i klagers navn ved at en annen person stjal klagers ID og utga seg for å være klager i eierskiftemeldingen. Eierskiftemeldingen ble derfor forfalsket. Klager har fremlagt en bekreftelse på anmeldt bedrageri datert 22.10.20. Trafikkforsikringsforeningen har på sin side vist til at klager ble oppført som eier av kjøretøyet i 2011. Da gebyrforskriften trådte i kraft var kjøretøyet uforsikret og klager ble ilagt gebyr frem til kjøretøyet ble avregistrert den 8.3.21. Nemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt. Det var etter nemndas syn ikke sannsynliggjort at klager feilaktig var ført inn i motorvognregisteret som eier. Videre henviste nemnda til Trafikkforsikringsforeningens lempningsadgang, sett hen til at gebyrperioden i saken var lang.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn for kjøretøy med registreringsnummer (...). Total gebyrperiode er fra og med 19.11.18 til og med 7.3.21.

Det fremgår av vedlagte eieropplysninger at klager ble offisiell eier av kjøretøyet 3.8.11. Videre følger det av TFFAuto at kjøretøyet ble avregistrert den 8.3.21.

Gebyrforskriften trådte i kraft i mars 2018. Trafikkforsikringsforeningen har opplyst at grunnet kapasitets- og innfordringsmessige hensyn, ble ikke klager ilagt gebyr før 22.11.18, selv om kjøretøyet fremstod som uforsikret da forskriften trådte i kraft.

Gebyrkravet ble påklaget til Trafikkforsikringsforeningen første gang den 18.10.20. Klager forklarte at han ikke var eier av kjøretøyet.

Fra oktober 2020 til 2022 var klagers fullmektig i kontakt med foreningen vedrørende det aktuelle kjøretøyet. Fullmektig forklarte blant annet at skiltene var meldt tapt til politiet, senere at saken var sendt til behandling hos Statens vegvesen. Trafikkforsikringsforeningen rådet klager å levere tapsmelding til Statens vegvesen dersom skiltene var meldt tapt.

Fullmektig fremla kopi av tapsmelding datert den 17.3.21. I tapsmeldingen skrev klager at:

Denne sykkelen har jeg aldri sett eller eid. Dette er registrert på mitt navn uten at jeg vet noe. Har vært i kontakt med dere om dette før.

Klager opplyste at tapsmeldingen var levert Statens vegvesen. Det ble også fremlagt kopi av bekreftelse på anmeldt forhold (bedrageri) datert 22.10.20.

Den 24.6.21 redegjorde fullmektig for at klager aldri hadde vært eier av det aktuelle kjøretøyet og at han hadde vært utsatt for ID-tyveri. Trafikkforsikringsforeningen ba klager om mer informasjon

rundt eierforholdet, herunder eventuell dokumentasjon som viste at kjøretøyet var solgt på et tidligere tidspunkt, eller at han aldri hadde eid kjøretøyet. Trafikksforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å gi klager medhold i klagesaken. Foreningen begrunnet avslaget med at det ikke var dokumentert at eierforholdene slik de fremgikk av registeret var feil.

Saken ble overført til Finansklagenemnda for ny behandling. I forbindelse med klagebehandlingen hos Finansklagenemnda ble det fremlagt kopi av utfylt eierskiftemelding datert 4.8.11. Klager ved fullmektig har anført at dette dokumentet er forfalsket.

Dokumentet ble oversendt Trafikksforsikringsforeningen som ikke fant grunn til å endre sin vurdering. I svarbrevet fremla også Trafikksforsikringsforeningen dokumentasjon som viste hvordan klager ble varslet om gebyrileggelsen.

Klager har avvist at det er grunnlag for å illegge klager gebyr og anført at klager aldri har vært eier av det aktuelle kjøretøyet. Eierskiftemeldingen som ble signert i 2011 er forfalsket. På den tiden eierskiftemeldingen skal ha blitt signert, var det ikke krav om legitimasjon. Dette ble registrert manuelt over skranke. Salgsmeldingen er i svært dårlig stand og bærer preg av klipp og lim, er utydelig og krøllete. Det er også forskjellig hvitfarge på A4 arket, og selve signaturen stemmer ikke. Forholdet er anmeldt til politiet, men politiet har henlagt saken om ID-tyveri.

Trafikksforsikringsforeningen har opprettholdt gebyrileggelsen og anført at det fremgår av kjøretøyregisteret hos Statens vegvesen at klager ble oppført som offisiell eier den 3.8.11. Det er fremlagt en bekreftelse på anmeldt forhold av bedrageri, men det fremgår ikke flere detaljer vedrørende hva dette gjelder og det fremgår ikke kjennemerke. Det er Statens vegvesen som er behandlingsansvarlig for registreringer i Kjøretøyregisteret jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 2-4. Trafikksforsikringsforeningen kan således ikke endre på informasjonen som fremgår her.

Når det i Kjøretøyregisteret og TFFAuto står at klager var eier av et forsikringspliktig kjøretøy frem til avregistrerings dato den 3.8.21 må Trafikksforsikringsforeningen således forholde seg til denne informasjonen.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom til at gebyret var korrekt ilagt, og at det ikke var sannsynliggjort at opplysningene i motorvognregisteret var feil. Videre kom sekretariatet til at Trafikksforsikringsforeningen hadde varslet klager iht. gebyrforskriften. Avslutningsvis konkluderte sekretariatet med at vilkårene for hel eller delvis dispensasjon ikke var oppfylt. Sekretariatets begrunnelse er inntatt under:

Vilkår for gebyrileggelse

Slik vi forstår det er hovedanførselen i denne saken at klager aldri har vært eier av kjøretøyet, og at han ble oppført som eier etter å ha blitt utsatt for ID-tyveri. Videre forstår vi det slik at kjøretøyet ble avregistrert den 8.3.21 på bakgrunn av innlevert tapsmeldingen.

Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen illegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

Trafikksforsikringsforeningen skal i henhold til gebyrforskriften § 4 fjerde ledd sende krav om gebyr til den som er registrert som eier. Nemnda har likevel lagt til grunn at det avgjørende i forhold til gebyrplikten er hvem som er den reelle eieren av kjøretøyet, se avgjørelse 2019-398.

Spørsmålet om eierskap avgjøres etter en konkret helhetsvurdering, hvor det sentrale er hvem som har hatt den faktiske og rettslige råderetten til kjøretøyet, jf. avgjørelse 2020-621.

Den som påstår ikke å være eier i strid med det som fremgår av Motorvognregisteret, har bevisbyrden. Det vil si at vedkommende må gjøre det overveiende sannsynlig (mer enn 50 %) at vedkommende ikke er eier, men at kjøretøyet eies av en annen person eller foretak. I tilfeller hvor kjøretøyet hevdes å være solgt, har

nemnda som et minstekrav krevd at det fremlegges en bekreftelse fra kjøperen om at et salg har funnet sted, normalt gjennom en skriftlig avtale om kjøp, jf. avgjørelse 2019-049.

Det fremgår av Motorvognregisteret at klager ble eier av kjøretøyet 3.8.11. Det fremgår ikke at kjøretøyet har blitt solgt etter dette. Registrerte opplysninger tilsier dermed at klager har vært eier av kjøretøyet i hele gebyrperioden.

Basert på det som er fremlagt i saken er dette vanskelig for oss å vurdere om klager ble utsatt for et ID-tyveri som førte til at han ble oppført som eier av det aktuelle kjøretøyet. Bekreftelsen på anmeldt bedrageri datert den 22.10.20 er ikke knyttet til det aktuelle kjøretøyet og anmeldelsen ble slik vi forstår det levert lenge etter at eierskifte skal ha funnet sted. I bekreftelsen er det dessuten oppført en dato i 2015 som gjæringsdato, altså flere år etter at klager har anført at eierskiftemeldingen skal ha blitt forfalsket. Vi kan derfor ikke se at bekreftelsen på anmeldt bedrageri støtter klagers anførsel om at han rent faktisk ikke var eier av kjøretøyet i gebyrperioden.

På selvstendig grunnlag er det heller ikke mulig for oss å vurdere om eierskiftemeldingen fra 2011 er forfalsket. Som bevisetema synes dette også i liten grad å være egnet for skriftlig saksbehandling.

Som nevnt i avgjørelse FinKN 2019-049 skal det noe til for å fravike opplysningene i Motorvognregisteret. Dersom klager eksempelvis hadde kunnet fremskaffe en signert erklæring fra selger av kjøretøyet hvor vedkommende bekreftet at det ikke var klager som kjøpte kjøretøyet, men en tredjeperson, ville saken kunne stilt seg annerledes.

Samlet sett kan vi ikke se at det foreligger dokumenterte opplysninger som gir grunnlag for å fravike det som følger av Motorvognregisteret. I mangel av tilstrekkelige holdepunkter for noe annet, må vi forholde oss til det som er registrert i Motorvognregisteret om eierforhold, nemlig at klager var eier av kjøretøyet og dermed både pliktig til å holde kjøretøyet forsikret og betale gebyr ved manglende forsikring. Det vil si at gebyret er korrekt ilagt.

Kort om krav til varsling og underretning

Vi vil kort bemerkning at sekretariatet, sett hen til den lange gebyrperioden har bedt Trafikksforsikringsforeningen om å redegjøre nærmere for utsendelsen av krav. På denne bakgrunn har vi foretatt en vurdering av gebyrforskriftens krav til varsling og underretning jf. §§ 6 og 7.

Ut fra det som er fremkommer av sakens opplysninger, fremstår kravene som betryggende avsendt, jf. FinKN ref. 2022-266, og vi antar dermed at Trafikksforsikringsforeningen har overholdt sine plikter i denne forbindelse.

Vilkårene for dispensasjon – hel eller delvis ettergivelse (reduksjon) av gebyrkravet.

Etter bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 kan gebyret ettergis helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlåtelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll".

Gebyret må betales med mindre det er grunnlag for ettergivelse i henhold til reglene i bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9. Det følger av bestemmelsene at gebyret kan ettergis helt eller delvis. Forutsetningen for ettergivelse er at bruddet på plikten til å tegne forsikring må anses som unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll. Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i avgjørelse FinKN 2020-189 uttalt følgende om utgangspunktet for vurderingen:

Det fremgår av forarbeidene til lovbestemmelsen (Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 pkt. 15.10 at den forsikringspliktige er ansvarlig for alle forhold innenfor egen "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende er noe å bebreide. Alt som den forsikringspliktige selv har kunnet påvirke anses som kontrollerbart. Departementet uttaler videre at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger forhold utenfor den forsikringspliktiges forhold, påhviler den som påberoper seg en slik omstendighet.

Det er i tidligere korrespondanse med Trafikksforsikringsforeningen anført at klager var syk og derfor trengte utsatt frist for å klage. Det er uklart om klager har ment å anføre sykdom som et forhold som må medføre at gebyret må ettergis helt eller delvis.

Vi vil likevel kort bemerke at det at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, ikke har blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. for eksempel avgjørelse FinKN 2019-218. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som

tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy, se eksempelvis FinKN 2020-514.

I denne saken er det ikke fremlagt dokumentasjon som viser at klager var helt ute av stand til å ivareta sine plikter som oppført eier av et kjøretøy og således hindre gebyrileggelsen. Vi kan dermed ikke se at det er grunnlag for å dispensere fra gebyrplikten på dette grunnlaget.

Oppsummering

Gebyret har i denne saken påløpt over en svært lang periode. Finansklagenemnda har ikke mulighet til å ettergi gebyret dersom gebyret fremstår som korrekt ilagt og vilkårene for å gi dispensasjon ikke er oppfylt, men Trafikksforsikringsforeningen kan utfra innfordringsmessige hensyn vurdere å ettergi deler av gebyret. Dette må klager i så tilfelle selv ta opp med Trafikksforsikringsforeningen, se eksempelvis sak FinKN 2021-864.

Etter dette anses gebyret korrekt ilagt, og vi kan ikke se at det er grunnlag for å gi dispensasjon for det ilagte gebyret. Gebyret for perioden fra og med 19.11.18 til og med 7.3.21 må betales.

Spørsmål angående innbetaling og faktura må rettes Trafikksforsikringsforeningen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Klagers hovedanførsel er at han aldri har sett, enn mindre eid, kjøretøyet som han er ilagt gebyr for.

Bilansvarslova § 15 pålegger eieren av et kjøretøy å holde det forsikret for all skade som det kan påføre etter lovens kapitel II. Korresponderende med dette er eieren pliktig til å betale gebyr for hvert døgn kjøretøyet er uforsikret, jf. gebyrforskriften § 4 første ledd. Dersom et kjøretøy skifter eier, går plikten over på den nye eieren, jf. forskriften § 4 andre ledd.

Begrepet "eier" er sentralt, og nemnda har i flere avgjørelser beskrevet hva som i rettslig forstand menes med begrepet. Spørsmålet om hvem som er eier, avgjøres etter en samlet, konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle der det legges betydelig vekt på hvem som har den faktiske rådigheten over gjenstanden dersom det dreier seg om en løsøre gjenstand, og hvem som er legitimert til å råde over den dersom den er ført inn i et offentlig register.

Kjøretøyer blir i Norge ført inn i et eget, offentlig register, Motorvognregisteret. Statens vegvesen er gitt myndighet til å påse at registeret til enhver tid viser hvem som er eier av et registreringspliktig kjøretøy, og den som påstår at registeret viser et uriktig eierforhold, er etter nemndas praksis pålagt bevisbyrden for det. Dette innebærer at vedkommende må gjøre det overveiende (mer enn 50 %) sannsynlig at registeret utpeker feil eier. Bevistvil vil gå ut over den som i motsetning til andre, hadde mulighet og oppfordring til å sikre beviset for den faktiske omstendighet som påstås.

Motorvognregisteret viser at klager har stått som eier fra 3.8.11, og klager har i saken lagt frem kopi av en salgsmelding på papir som viser at salgsmeldingen er utfylt med hans fødsels- og personnummer og med hans underskrift. Kjøretøyet har vært uforsikret fra 6.8.09, altså fra tiden før klager ble registrert som eier og frem til det ble avregistrert 8.3.21.

Trafikksforsikringsforeningen har opplyst at klager i august 2017 ble varslet skriftlig om at han som eier av et uforsikret kjøretøy, risikerte å få gebyr fra det tidspunkt gebyrordningen ville bli innført.

Klager har også lagt frem kopi av en melding om tap av kjennemerke til politiet. Meldingen er datert 18.10.20. I forklaringsrubrikken opplyste han at han aldri hadde sett eller eid kjøretøyet som var registrert på ham uten at han var klar over det med 1.5.15 som oppgitt tapsdato. Politiet har bekreftet å ha mottatt anmeldelsen som er bedømt som bedrageri med gjerningsdato 1.5.15.

Slik nemnda ser det, er det vanskelig å se en sammenheng mellom et påstått uriktig eierskifte i 2011 og et bedrageri som skal være utført først i mai 2015. Klager har heller ikke fremlagt

opplysninger som viser at han har kontaktet den personen som er oppgitt som selger i salgsmeldingen, og han har heller ikke sannsynliggjort at han har gjort tiltak for å unngå eller begrense gebyret. Det vises til at han ble varslet allerede i august 2017, og at gebyret ble ilagt 22.11.18 med repeterende varsler uten at han tilsynelatende foretok seg noe før 18.10.20. Passiviteten som klager har utvist, er ikke egnet til å svekke troverdigheten i de registrerte opplysningene.

Nemnda er etter dette kommet til at klager ikke har sannsynliggjort at han feilaktig er ført inn i Motorvognregisteret som eier, og gebyret må derfor anses for å være ilagt rett person.

Når det gjelder spørsmålet om dispensasjon, er det ikke under behandlingen for nemnda fremkommet andre opplysninger enn de som var til stede da sekretariatet vurderte saken, og nemnda er derfor enig i sekretariatets redegjørelse og begrunnelse for at det ikke er grunnlag for hel eller delvis dispensasjon.

Gebyrperioden er blitt usedvanlig lang, fra og med 19.11.18 til og med 7.3.21, nesten to år og fire måneder. Trafikkforsikringsforeningen har i tilsvar datert 21.3.22 opplyst følgende om kommunikasjonen mellom foreningen og klager:

TFF har sendt ut faktura hver 14. dag, da ingen av disse har kommet i retur og anses som mottatt, er det ikke gjort andre tiltak for å komme i kontakt med klager.

Det reiser seg spørsmål om Trafikkforsikringsforeningens rutiner for valg av kommunikasjonsform etter at det er sendt varsel og vedtak om gebyr og deretter en rekke fakturaer, alt tilsynelatende uten nytte. Spørsmålet er tidligere omtalt i nemndas avgjørelser, se blant annet FinKN 2022-266.

Nemnda viste der blant annet til lovgivers uttalelse om disse spørsmålene inntatt i Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter avgifter og toll 2018 på side 200, venstre spalte øverst, hvor departementet skriver:

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å angi et øvre tak for et samlet gebyr, eller angi et maksimalt tidsrom for når gebyr kan pålegges. En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognen trafikkforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikkforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlater av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør uforholdsmessig høyt beløp.

Behandlingen av klagesakene viser av og til at klager forholder seg passive til varsel og pålegg om gebyr. Årsaken til dette er antagelig flere, og kan være vanskelige å forstå, men departementet forutså at slikt kunne skje, og den siterte uttalelsen pålegger derfor Trafikkforsikringsforeningen er aktivitetsplikt som etter nemndas syn vanskelig kan anses oppfylt i denne saken.

Nemnda antar at den ikke har kompetanse til å nedsette gebyret så lenge dispensasjonsadgangen ikke er til stede, men nemnda vil på det sterkeste oppfordre Trafikkforsikringsforeningen til å vurdere en merkbar reduksjon av gebyret. Nemnda viser til Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 kapitel 15.10 Merknader til lovforslaget der departementet uttaler at det også der det ikke foreligger dispensasjonsgrunn, "i særlige enkelttilfeller" kan være aktuelt å ettergi kravet. I tillegg uttales det samme sted at foreningen også vil "kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn."

Klagen har etter dette ikke ført frem, og utgangspunktet er da at klager plikter å betale det ilagte gebyret.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant).